

بر آستان جانان، کر سرتون نهان

کها یک سر زدی، بر آستان تون زد

یخندان ارتباطات اجتماعی

آسب شناسی فناوری نوین ارتباطی و اطلاعاتی

نویسنده: احمد رضا کشاورز

بهار ۱۳۹۵

مشهد انتشارات سخن کتر

سرشناسه: کشاورز، احمدرضا، ۱۳۴۲-

عنوان و نام پدیدآور: یخبندان ارتباطات اجتماعی: آسیب شناسی فناوری نوین ارتباطی و اطلاعاتی / نویسنده احمدرضا کشاورز.

مشخصات نشر: مشهد: سخن گستر، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۷-۰۲۴-۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: صفحه عنوان به انگلیسی: A.R. Keshavarz, Social Communication Glacial

عنوان دیگر: آسیب شناسی فناوری نوین ارتباطی و اطلاعاتی

موضوع: فضای مجازی -- جنبه های اجتماعی

موضوع: تکنولوژی اطلاعات -- جنبه های روان شناسی

موضوع: تکنولوژی اطلاعات -- جنبه های اجتماعی

کتابخانه ملی: ۱۳۹۵/۳/ک۵/۸۵۱ HM

دهی: ۳۰۳ / ۳۸ دیوبی.

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۰۲۱۹۵

انتشارات سخن گستر

مشهد- خیابان ابن سینا- مقابل ابن سینا ۲ - شماره ۱۹۱

تلفن: ۸۴۳۹۹۵۵

Sokhangostar.com

نام کتاب: یخبندان ارتباطات اجتماعی: آسیب شناسی فناوری نوین ارتباطی و اطلاعاتی

نویسنده: احمدرضا کشاورز

طراح جلد: محمد امین عطایی مهر

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۵

چاپ: میثاق

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۷-۰۲۴-۹

فهرست مطالب

۱.....	پیشگفتار
۳.....	مقدمه
۷.....	فصل ۱: کلیاتی از فناوری های نوین ارتباطی
۸.....	مقدمه ی فصل
۹.....	مختصری بر پیشینه ی ها
۱۵.....	فناوری های نوین ارتباطی و املاها
۳۰.....	ویژگیهای فناوری های نوین ارتباطی و ادواتی
۳۹.....	محدودیت های فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی
۴۲.....	معضلات فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی
۴۳.....	۱- آسیب های روانی
۴۵.....	۲- آسیب های جسمی
۴۷.....	۳- آسیب های فرهنگی و اجتماعی

پیچیدان ارتباطات اجتماعی.....ب

۴- معضلات اقتصادی فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی.....۶۶

۵- تهدید های سیاسی فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی.....۶۸

۶- آسیب های ناشی از امواج الکترومغناطیسی.....۷۰

مباحث دوم: پیچیدان ارتباطات اجتماعی.....۷۴

مقدمه، فصل.....۷۵

آسیب شناسی نقش فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی در روابط همسران.....۷۸

آسیب شناسی فناوری های نوین ارتباطی در رابطه با تربیت فرزندان.....۸۵

نقد علمی و آموزشی فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی.....۸۸

نقش فناوری های نوین ارتباطی در روابط اجتماعی درون خانواده.....۹۰

نقش فناوری ارتباطی در ارتباطات دوستانه و خانوادگی.....۹۱

نقش فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی در روابط میان دختران و پسران.....۹۳

نقش فناوری های نوین ارتباطی در اختلال در فعالیت های روزمره.....۹۶

تحسین، تأیید، توهین و تعامل در فضای مجازی.....۹۷

نقدی روانشناختی بر فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی.....۱۰۱

یخبندان ارتباطات اجتماعی.....ت

سمن آفریننده..... ۱۱۵

برخی از منابع زمینه ای موضوع..... ۱۱۷

www.ketab.ir

پیشگفتار

به لطف یکتای پروردگارم که تخمین وی ظلال زندگانی ام بوده است، اندیشه‌ی
یکری در سر نهادم که در سیر طریق نکویی که بر امتداد چنین زیستن متصورم، اثری دیگر
به حلقه‌ی انداختن، بنزاهم که نه آنکه این که بر می‌آید در صدق کمال و جلال باشد، که
خرد آموزه‌ای است هیچ از برای کسبوت علمی که از دستای می‌مخت پژوهندگان و
مکارندگان داخل و خارج و از آروین، عور و تامل شخصی حقیر بر تعاللات اجتماعی می
باشد.

محور مباحث این مکارش را بر ارتباطات اجتماعی و فضای فکری و گسترده و
سیال آن به لطف گذار از سنت و نوآوری های نوین ارتباطی نهادم که شاید بدین گونه

محصولی از تحصیلات خویش زاییده و کسور حق اسناد تحصیلی خود را از کردن سبب
کردانم. امید و تمنای این دارم که خوانندگان گرامی این نوشتار بهره ای هر چند مختصر
از این اندیشه برده و بایان تقایص و کاستی های موجود من را بر جهات خویش گواه و البته
مایه ای ابراهیم فزاینده ام، ان شاء الله، آورند.

احمد رضا کشاورز ۱۳۹۵/۱/۱

Keshavarz1983@yahoo.com

از سرکوی تو هر کوی به طالت برود / ز دلخوش و آخر به خالت برود

حافظ از چشمی حکمت به کف آور جای / بو که از لوح است نین هالت برود

مقدمه

قرن بیست و یکم و این جهان متأخر، باز تولیدی از واژگان اساسی زندگی بشر را سبب شد که در این ساختار ناپایدار و سیال خود، خلق معانی و مفاهیم جدیدی برای موجود انسانی را منتج شده است. معانی که در بطن بسیاری از محصولات مصنوعی است که برای اشکال زندگی انسان ها در این جهان جدید خلق شده است و تنها هسته ی مرکزی و واقعیت وجودی آن ها یک سراب، یک ایماژ یا انگاره ای است که نظم بدون ساختار نوین، بر عرصه ی بودن انسان تحمیل نموده است؛ تحمیلی تزیینی و گریز ناپذیر که هر کسی که می تواند در غرق آب خود فرو برد و در نهایت برایش رضایت آفرین باشد!

از اواخر قرن نوزدهم بود که قدرت رسانه های ارتباط جمعی با ظهور مطبوعات و سپس رادیو و تلویزیون متجلی شد و بتدریج سر و صدای پژوهشگران از گوشه و کنار دنیا و ویژه جوامع صنعتی بیرون آمد و یکی پس از دیگری بر مبنای یافته های خود، نظریه هایی متعدد و متنوع و گاه هم سو با یکدیگر در رابطه با تأثیر این رسانه ها بر مردم، آیه دادند و بهره گیری ابزاری از رسانه را برای اهداف و مقاصد مختلف سیاسی، مذهبی، اقتصادی و غیره مورد توجه قرار دادند.

از همان دوران بود که افرادی چون دیوید رایزمن^۱ آمریکایی، اگاد مورن^۲ فرانسوی، ژان کلوتیه^۳ کانادایی، مارشال مک لوهان^۴ کانادایی، جوزف گوبلز^۵

^۱ -David Riesman

^۲ -Edgar Morin

^۳ -Jean Klavyh

آلمانی، جرج گربرنر^۲ مجارستانی و مکاتبی چون مکتب فرانکفورت، تورنتو، شیکاگو، بیرمنگام، گلاسکو، روسیه، فرانسه و دیگر افراد و مکاتب متأخر، نظریه ها و گزاره های متعددی در ارتباط با تأثیرات فزاینده ی پیام های رسانه های ارتباط جمعی ارائه نمودند و توجه هرچه بیشتر به این پیام ها را در مجامع علمی و پژوهشی جلب کردند.

این پژوهندگان ارتباطی همچنان غرق در این ماجرا بودند که شگفتی مهندسی در عرصه ی ارتباطات به وقوع پیوست و این حکایت همان انقلاب ارتباطات^۳ اطلاعات بود که از دهه ی ۱۹۶۰ و با ظهور و بلوغ کامپیوتر ها و اینترنت ایجاد شد. آموز نظریه ها گرد استثمار اندیشه و شعور انسانی از طریق رسانه های ارتباط جمعی و دستکاری در فرهنگ مردم در جوامع توسط رسانه های ارتباط جمعی بود که رسانه های نوین پا به عرصه گذاشتند که این ظهور تعامل نوینی را در عرصه ی ارتباطات و اطلاعات میسر ساخت.

رسانه ای که همانا رسانه ی اجتماعی است، توان از آن یاد نمود و امکان ارتباط اجتماعی برای جمع انبوهی از انسان ها در تعامل مداوم آفلاین و آنلاین با یکدیگر را میسر ساخت. رسانه ای که بهمان جدیدی را برای انواع تعاملات اجتماعی ایجاد نمود که در نهایت از آن به عنوان آغاز مجازی یاد می شود. فضایی که با گذشت ثانیه ها و توسعه ی آن چه ناشی از بریتانیایی، سر تیم برنرزی رقم زد، یعنی وب، روز به روز مداخله ی بیشتری در زندگی فردی و اجتماعی انسان ها و در کل جوامع داشته و رسوخ و نفوذ آن به گونه

^۱ -Marshall McLuhan

^۲ -Joseph Goebbels

^۳ -George Gerbner

ای است که هر روز انسان های بیشتری را در ورطه ی طوفانی پیام های خود فرو می برد.

اما کدام فضای مجازی؟ آیا انصاف است واژه ی مجازی برای رسانه ای که رخدادها یا فکت های مهم اجتماعی را رقم می زند. فضایی که حدود یک میلیارد انسان را چنان در خود جای داده تا آنگونه تعامل و زیست کنند که نه چایوب های سنتی مانعی برایشان ایجاد کند و نه هیچ عامل محدود کننده و کنترل کننده ی دیگر. فردگرایی شاخص جامعه ی مدرن در صور پسماند نیته این خودا به بهترین نحو پیاده شود و قدرت رسانه نیز چنان حاکم بر همه ی عباد ندگی باشد که عده ای از اندیشمندان فرانسوی معتقد بر مرگ دوران مدرن و ورود به پسمادرنیته باشند و عده ای دیگر چون یورگن هابرماس،^۱ «خان مدرن»: "من هنوز نمیدانم مدرن چیست" و این به سبب سرعت بالای تغییرات و پایداری این دوران است.

در هر حال روندی که از انقلاب صنعتی و دوران مدرن بر زندگی انسان ها گذشت، روندی بود که هرچه بیشتر پیش می رفت، سرد، سطحی و گسترده تر شدن روابط میان انسان ها را سبب شد و انحصار واسطه ی فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی و به ویژه اینترنت و سامانه های وابسته به آن، شکنندگی و سیالیت بیش از پیش در ارتباطات اجتماعی را در کنار بسیاری از عوامل دیگر ایجاد نموده است. زمانی فضای ارتباطات اجتماعی کوچک بود اما گرم، صمیمی و پایدار؛ حس نوع دوستی، تعهد و آشنایی میان آن ها وجود داشت و اکنون گستره ای وسیع از ارتباطات سرد و ناپایدار اجتماعی و عاری از عواطف انسانی جاودانه در گمنامی و غربت؛ موضوعی که فردیناند

^۱ - Jurgen Habermas

تونس^۱ آلمانی و مارشال مک لوهان^۲ کانادایی و الوین تافلر^۳ آمریکایی و دیگران بدان اشاره نمودند. هدف از نگاشتن این اثر، بررسی فرصت ها و تهدیدهای فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی به ویژه فضای مجازی و شبکه های اجتماعی است و به طور خاص نقد جامعه شناختی و روانشناختی از این فضای مجازی ارتباطات اجتماعی در این اثر ارایه خواهد شد که خود میدانید توسعه ی روز افزون شبکه های اجتماعی در فضای مجازی و انسان هایی که به طور فزاینده ای درون این شبکه ها گنجانده می شوند، در آن هضم می شوند و مشغولیت های کاذب و اثر بخش دارند؛ زمانی مارکس دین را اقیون بوده می دانست و اکنون بایستی از اقیون های رسانه ای صحبت نمود و بدیهی است که نباید از تأثیر قوی این فناوری بر جامعه اجتناب کرد، چنان که در ابتدای قرن بیستم اشاره شد که فضای مجازی، اکنون دامن گسترده ی پدیداری واقعیات اجتماعی است و فراموش نکنیم آنچه ژان بودریار^۴ در یکی از آثار خود از آن نام برد آن حثایت رسانه در مرگ واقعیت^۵ بود.

^۱ - Ferdinand Tönnies

^۲ - Marshall McLuhan

^۳ - Alvin Toffler

^۴ - Media Opiates

^۵ - Jean Baudrillard

^۶ - Look at: The Perfect Crime, by: Jean Baudrillard.